

EESTI POLITSEILEHT

Nr. 45

25. oktoobril 1922.

II. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aasta peale Mk. 800.—
 poole aasta peale 400.—
 weerand aasta peale 200.—

Üksik number maksab Mk. 18.—

Aratellimised — järgmise kuu esimesest päevast.

Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 5-15.

Awatud kell 1/2 9 — 1/2 3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.

Kuulutuste hind:

1/1 lehek. Mk. 3000.—	1/4 lehek. Mk. 800.—
1/2 1500.—	1/8 400.—
1/3 1000.—	1/16 200.—
1/32 lehek. Mk. 100.—	

Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.

Adressi muutmine 10 mk.

Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.

Jooksew arwe „Eesti Pangas“ nr. 1056.

Isikupuutumastusest.

E. M—n.

Wäga sagedasti armatakse, et poliitiline ja isiku wabadus üks ja seesama on, kuna aga neil täiesti lahkumised tähendused on. Poliitilise wabaduse all mõistetakse kõrgemast riigiwõimust sõjandit. Ta ulatab järjekult seadusandlise, kohtumõistmise ja walitsemise funktsioonide peale, misjuures kolmes funktsioonis praeguse aja riigipetuse järele kõrgem riigiwõim wäljendub. Isiku wabadus seisab aga selles, et isik kõigi seda on õigustatud tegema, mis seadusega mitte keelatud ei ole. Sellepärast tuleb siis kui isiku wabadusest wõi isiku puutumastusest räägitakse, silmas pidada wiimast awalduswiisi. Harilikult antakse isiku wabaduse suhtes sellekohased kindlustused wõimandjate vastu. Sarnased kindlustused leiduvad ka meie seadusandluses. Kuid enne, kui tähendatud kindlustuste ülewaatlusele ning harutusele asuda, et oleks üleaarne wähe peatuda nende kindlustuste juures, mis wäljamaa seadusandluse järele isiku wabaduse suhtes maksma pandub.

Kõige warem leiame sarnaseid kindlustusi Inglise seadusandluses. Nii sai seal juba 1215 a. isearalise aktiga, mida Magna Charta Libertatum'iks (Suur wabaduste kiri) nimetati, järgnevale seadusandlusele isiku wabaduse suhtes alus

pandub. Selle Hartia punkt 39 järele ei wõidud ühtegi inimest sinni wõtta, wangi panna, omandusetaks teha, seaduste kaitsest ilma jätta wõi mõne muu karistuse osaliseks teha, ilma et seda tema wääriliste kohus riigi seaduste põhjal oleks otustanud. Kuid siiski ei kindlustanud see veel laugeltki isiku wabadust. Alles 1679 a. Habeas Corpus Acti wäljaandmisega leidis ta täieliku kindlustust. Tähendatud akti järele wõis igaüks, kes armas, et teda seaduswastaselt sinni peetakse, kohtu poolt writ of Habeas Corpus, s. t. käsku selle isiku nimele, kes teda wahi all pidas, nõuda, et teda wahi all pidawa isiku poolt kohtu ette wiidaks ja ühtlasi seletataks, mispärast teda sinni peetud.

Samal kujul on isiku wabadus kindlustatud ka Põhja-Ameerika Ühisriikides. Prantsusmaal leidis isiku wabadus oma esialgset tunnustust „Inimese ja kodaniku õiguste deklaratsioonis“, milles temale seitsmes, kaheljas ja üheksas punkt pühendatud, milledest muu seas seitsmendas järgmisel wõib: kedagi ei wõi teisiit wangiistada, süüdistada ega sinni pidada, kui seaduses aramääratud juhtumisel ja kujul jne. Tähendatud deklaratsiooni punktid on aluseks ka praegu maksmale seadusandlusele.

Belgia 1837 a. konstitutsioonis, mis üks varematest, võime isiku vabaduse suhtes järgmist leida: „Isiku vabadus on kindlustatud. Keegi ei või teistit kohtuliku taqatiusamise alla sattuda, kui seaduses ettenähtud juhtumistel ja tema poolt ettekirjutatud viisil, kuriteo pealt tabamise juhtumised maha arvatud; ei või teistit vangistada, kui kohtuniku käsu peale, mis vangistamise silmapilgul või 24 tunni jooksul pärast vangistust ette näidatud peab saama“ (art. 7).

Saksa 1919 a. 11. augusti põhiseadus räägib sellest järgmiselt: „isiku vabadus on puutumatu. Isiku vabadust võib avalik võim ainult seaduste põhjal piirata või kaostada (лишать-entziehen).

Isikutele, kelle vabadus kaostatud saab, peab kõige hiljem järgmisel päeval teatama, misjuuste ajutuse poolt ja mis põhjusel vabaduse kaostamise korraldus tehtud; peale selle tuleb neile kohe võimaldada vastulauseid nende vabaduse kaostuse vastu ette tuua“ (art. 114).

„Tegude eest võib ainult siis karistust määrata, kui nende tegude karistumus seadustega juba varem kindlaks oli määratud, enne kui need teod forda saadatud“ (art. 116).

Lõpetades ülalnimetatud maade seadusandluste vaatlust, võime tähendada, et sarnased isiku vabaduse kindlustused ka teiste maade praegustes seadusandlustes leiduvad. See on ka täiesti arusaadav, sest raste oleks praegusaja riite teistit ette kujutada. Praegusaja riik, kui diguslik, peab kodanikelele võimaldama ka digusliku kindlustust või taitset. Kõttukõlas digusliku riigi printsiibiga on ka meie Põhiseaduses sarnane isiku vabaduse kindlustus ette nähtud. Põhiseaduse paragrahv 8 järele on isiku puutumatus Cestis kindlustatud. „Kedagi ei või jälgida muudu kui seadustes ettenähtud juhtumistel ja korras.

Valja arvatud kuriteolt tabamisel, ei või kedagi vangistada või kitzendada isiklikes vabaduses muudu kui kohtuvõimude otsusel, kusjuures see otsus põhjendatuna peab olema kuulutatud vangistatule mitte hiljem kui 3 päeva peale vangistamise. Otsuse kuulutamist vangistatule on digus nõuda igal kodanikul, kui kuulamine mitte sündinud ei ole eelnimetatud tähtajal.

„Ihki kodaniku ei või vastu tema tahtmist temale seaduse poolt määratud kohtu alt üle viia teise alla“.

„Cestis ei või karistada kedagi tema teo pärast ilma, et see tegu karistusvääriliseks oleks tunnistatud seaduses, mis enne selle teo forda-jaatmist maksma hakkunud“ (§ 9).

Peale Põhiseaduse ettetoodud määruste sisaldub isiku vabadust kindlustavaid määrusi ka

maksmas Kriminaal Kohtupidamise Seaduses (Bene Sead. Kogu XVI t. 1 j.).

Kii ei või Kr. Kp. § 1 järele keegi kuritegude eht üleastumiste pärast kohtulise jälitamise (преследованіе) alla kuuluda, kui ta mitte tähendatud seaduses ettenähtud korras wastutusele ei ole võetud. Mis aga tähendatud paragrahvi märkus 1-sse puutub, mille järele politsei või teiste administratiiv võimude poolt seaduses ettenähtud korras kuritegude ja üleastumiste ära hoidmiseks ja kõrvaldamiseks tarmitusele võetud abinõud kohtulise jälitamise hulka ei kuulu, siis tuleb teada ainult niimõrd jõusolevaks lugeda, kuiõrd ta Põhiseaduse ettetoodud (§ 8) paragrahvile vastu ei käi, s. t. need abinõud, ei või seista mitte isiku vabaduse piiramises või kaostamises, väljaarvatud kuriteolt tabamise juhtumised.

Sama seaduse § 8 järele ei või kedagi muudu wahi alla võtta, kui ainult seadustes ettenähtud juhtumistel, samuti ei või ka kiini pidada sarnastes rnumides, mis seadusega selleks määratud pole.

Selle juures tuleb täita ainult sarnaseid wahi alla võtmise nõubeid, mis järgnevad kõne all oleva seaduse määruste pärastilt (§ 9), s. o. sarnas korras, mis Põhiseadusesti ette nähtud.

Ühes sellega on Kr. Kp. seaduse § 10 igale kohtunikule ja prokuröörile, kes teada saanud, et nende jaostkonnas või ringkonnas kedagi ilma selleks volitatud ajutuste või isikute määruseta wahi all peetasse, oisefoheseks ülesandeks tehtud, mitte seaduspäraselt kiini peetud isikuid kohe wabastada.

Ciia kuulub ka kõne all oleva seaduse § 14, mille järele kedagi teistviisi kohtule allumate kuritegude ja üleastumiste eest karistada ei või kui ainult wastawa kohtu seadusliku jõuse astunud kohtuotsuste järele. Ceda tuleb niimii mõista, et 1) sarnaste kuritegude ja üleastumiste eest administratiiv korras karistust ei saa määrata ja 2) et karistust võib määrata ainult wastaw kohus, s. o. kohus, mis kodanikule seaduse poolt määratud, nagu see Põhiseaduse § 8 väljendatud.

Põhiseaduse § 8 antakse kohtu võimude määruste põhjal finnipeetamatele isikutele ijeäriline kindlustus, nimelt kuulutatasse neile, mitte hiljem kui 3 päeva peale vangistamist, sellekohane põhjendatud otsus, kuna aga tähendatud § mitte ühe sõnaga ei ole puudutatud kindlustust, mis politsei poolt kuriteolt tabamisel finniwõetud isikute kohta oleks ette nähtud.

Cilmas vidades, et tähendatud paragrahvi redaktsioon wähematki alust ei anna arvamiseks, et sarnasele vangistamisele wastawa kohtu võimu otsus peaks järgnema, mis vangistatule, mitte hiljem kui 3 päeva peale vangistamist, tuleks

kuulutada, siis tuleb oletada, et Põhiseadusega küllaldaselt on tunnustatud need kindlustused, mis Kr. Rp. seadusega sarnasteks juhtumisteks ette nähtud.

Nagu teada, võib politsei rahukohtunikule üleastlikult teost, mis rahukohtu asutusele allub, kohtunikule teatades, süüdistatawaid wangistada ja sunniviisil ette tuua: 1) kui kuriteolt tabatud isik politseile tundmatu ning oma nime, perekonnanime ja elukohta üle tõendusi ette ei pane, 2) kui sarnaste üleastlikkude tegude puhul, mille eest seaduses wangistus eht waljem karistus ette nähtud, ja asjaolud olemas, mis oletada lasewad, et süüalune warjuma eht üleastlike teo jälgi häwitama saab (§ 51).

Misjuures kindlustused on niisugusele wangistatule antud? Need on järgmised: wangistatu tuleb kaheksa tunni jooksul kas wabaštada eht rahukohtuniku ette tuua; kui aga wangistamine niisuguses kohas sündis, mis rahukohtuniku alaliseft asukohast kaugel asub, siis võib tähendatud 24 tunnilist tähtaega rahukohtuniku ette sunniviisil toomiseks niipalju pikendada, kui wõrd see kohalikkude tingimuste järele tarwilik (§ 51¹); rahukohtunik aga on kohustatud mitte hiljem kahtekümmend nelja tundi peale wangistatu tema ette toimetamist wangistatut ülekuulama ja määrusotsuse tegema tema wahi alt wabaštamise eht tema edaspidise kinnipidamise kohta (§ 51²). Silmas pidades põhiseaduse § 8 määrust, tuleb arvata, et ka sel juhtumisel wangistatule mitte hiljemalt kui 3 päewa peale wangistamist wangistuse otsus tuleb teatada.

Rahulogu esimese astmele alluwates asjades on politsei ning temale wõrrutatud ametnikud digustatud Kr. Rp. § 257 tähendatud juhtumistel kuni kohtu-uurija kohale jõudmiseni abinõusid tarwitusele wõtma, et kahtlustatawale jälgimise eest kõrwale hoidmise wõimalusi ära hoida. Sarnase abinõuna võib ka wangistust tarwitada.

Nende abinõude tarwitamise juures peawad aga politsei ja teised ametnikud punkti pealselt järgima (соблюдать) celuurimise kohta ettenähtud määrusi (Kr. Rp. § 259). Nimestatud seaduse § 431 järele peab aga wangistamise määrus süüalusele kuulutatama tema saatmise juures kinnipidamise kohta ja igal juhtumisel ööpäewa jooksul tema wangistamise silmapilgult arwates, kus juures ärakiri sellest määruseft süüaluse kinnipidamise paita saabetakse. See määrus on kohustaw ka politseile. Kui politsei

poolt seda tehtud ei ole, siis peab seda kohtu-uurija tegema; muidugi sel juhtumisel, kui wangistus edasi kestab. Selle juures tuleb ka siin järgida Põhiseaduse § 8 ettenähtud kolmeväerakliste tähtaega. Järjekult waatamata selle peale, kuidas kedagi ka on wangistatud, kas wastawa kohtu wõimu otsusel eht politsei poolt kuriteolt tabamisel, — tuleb süüalusele, kui ta weel wahi all peetakse, tähendatud kolme päewa jooksul wangistamise otsus teatada. Ettetoodud juhtumiste wahel seisab ainult selles, et ühel juhtumisel wangistamine wastawa kohtu wõimu otsusel, teisel juhtumisel aga ilma selleleta — kuriteo torbasaatmise tabamisel sünnib.

Ülal ettetoodule peame aga juure lisama, ei sarnased kohtulised kindlustused makswad ainult riigielu normaalse käigu juures. Terwe riigi wõimõne teie osa erakorralise seisuforda kuulutamise puhul pannaakse tähendatud kindlustuste juhtes mõned kitsendused maksma.

Kui antakse sõjaseisuforda kuulutatud maaalade kohta käiwate määrustega (üldine kubermangu asutiseadus § 23 lisa § 23 p. 1. W. S. R. II t.) kohalikkudele politsei ülematele ja nende abidele õigus kõikide isikute, keda riiklistes eht sõjawäe olulisi huwisid puutuwates kuritegudes, kui ka seaduswastastest feltsingutest osawõtmises kahtlustatakse, esialgselt wangistamiseks korraldusi teha, misjuures wangistus aga mitte üle kahe nädala ei wõi kesta. Analogiline määrus sisaldub ka Kr. Rp. Seaduses, nimelt § 420, kus sarnase abinõu (kahenädalane esialgne wangistus) tarwitamine ka raudtee erakorralise seisuforda kuulutamise korral ette nähtud.

Sel pool tähendatud sõjaseisuforda kuulutatud maaalade kohta käiwate määruste § 23 märkuse põhjal on aga kindral-kuberneril (meil sifeministri) õigus esialgselt wangistust kuni ühe kuuni pikendada.

Peale selle võib kindral-kubeneri (sifeministri) poolt wäljaantud sunduslikkude määruste wastu esijaib administratiw korras kuni 3 kuulise wangistusega, eht kindluse wangistusega karistada.

Ettetoodud isiku wabaduse kitsendused ei moodusta mitte meie maksma seadusandluse iseeralsust, waid need on analooglistes juhtumistes ette nähtud ka teiste maade seadusandlustes. Slegi Inglismaa, kelle seadusandlus selles küsimuses üks liberaalsemateft, ei ole wõinud neid kitsendusi wälja jätta ning on, nagu seda ajalugu näidanud, mitmel korral tarwitanud.

Kohtukeemiast.

Prow. Rud. Wallner, „E. Politselehe“ kaastööliline.

Kohtuliku arstiteadusest, mis inimese elu ja julgoleku vastu rühitud kuritegude ja õnnetuste selgitamisel väga tähtsaks teguriks, millest meil nr. 40—43 s. a. pikemalt juttu tehtud, on ajajooksul välja kasvanud iseseisva teadusharuna kohtulik keemia ehk, nagu meil lähevalt nimetatasse, — kohtukeemia. On arusaadav, et kohtuarst, kelle ülesandeks süüdistuste puhul vägivalla tundemärkide kohta elusa või surnud inimese küljes kohtule arvamist avaldada, s. o. kohtulifarstiteaduslik ekspertiisi toimetada, ei või toimetada ka väga keerulist keemilist juurdlust surnukehadest väljalõigatud elundite kallal, mis nõuab eriteaduslik ettevalmistust keemias ja sellekohast laboratooriumi, on kohtukeemiline ekspertiis selle jaoks ettevalmistatud keemiliste kätte usaldatud. Kohtukeemiku töö algab sealt, kus kohtuarst oma töö lõpetab; kui viimane, näituseks kihvitatatu surnukeha lahti lõiganud, selle anatoomilisi muudatusi protokolleerinud ning elundid, mis mõiksid kihvi sisaldada, välja lõiganud ja kinnipitseritud nõus kohtule üle andnud kõigi tähelepanekutega, mis ta surnukeha juures leidnud. Kohus kutsub kohtukeemiku välja selgitama, misjulgust kihvi sisaldavad väljalõigatud elundid, ja see asub kohtukeemilise ekspertina kohtukeemia meetodidel piinlikhoolsale keemilisele juurdlusele, mille tagajärjedest ripub kaebaluse süüdlaseks või süütuts mõistmine.

Kuna seadus kohtulifarstiteaduslike ekspertiisi selleks ettevalmistatud arstide peale paneb, paneb ta kohtukeemilise ekspertiisi kõrgema eriharidusega apteekrite, see on promiisorite ja rohuteaduse magistrite peale. Rohuteadlased saavad ülikoolis seaduse nõuete kohaselt eriviisilise ettevalmistuse kohtukeemias: nendele loeb rohuteaduse professor peale teiste rohuteaduslike distsipliinide veel eriti kohtukeemiat, mis rohuteadlaste teadus on ja nii teoorias kui praktikas läbi võetakse*). Kuigi iga promiisor ja rohuteaduse magister peab seaduse nõuete järgi valmis olema kohtukeemilise ekspertina esinema, tuleb seda tegelikult vähes-

*) Tartu ülikoolis on rohuteadlased alati hea ettevalmistuse kohtukeemias saanud, ja suurem osa meie promiisoriisi ja rohuteaduse magistrid on Tartu ülikoolist. Meie ülikoolis õpetab praegu kohtukeemiat rohuteaduse professor mag. pharm. J. S t a m m, enne teda, Vene ajal, õpetas seda pikemat aega rohuteaduse professor R e n d a t o w. Viimase eelkäija oli ka rohuteaduse professor D r a g e n b o r f f, kelle nimi teadusilmas kuulaks saanud ja kelle rohuteaduse õperaamatute seas ta kuulus kohtukeemia õperaamat olemas, mis Saksa keeles kirjutatud, aga ta teistesse keeltesse tõlgitud ja igal pool tarmitulele võetud. Üks moodumateist ja paremateist kohtukeemia kirjaraamatust on prof. B a n e r t i oma.

tel toimetada. Vene ajal oli tubermangu valituse arstiosakonna juures n. n. k e e m i k r o h n e t e a b l a n e olemas, keegi selleks määratud promiisor või rohuteaduse magister, kelle kätte anti kohtukeemiliste analüüside tegemine. Kõige kompetentsemaks asutuseks oli ülikooli rohuteaduse osakond. Eesti valituse ajal on meil kohtukeemiline ekspertiis Tartu ülikooli rohuteaduse osakonna, riigi kesklaboratooriumi ja Tallinna linna laboratooriumi käes olnud. Arstiteadus näeb kohtukeemilises ekspertiisis kihvitustate puhul järgmist forda ette, milleks avaldan siin vastavad seaduse paragrahvivid:

§ 1227. Kui on kahtlust kihvitatuses, tuleb kõigi kahtlaste ainete keemilist juurdlust toimetada arstivalitajal, arstidel ja rohuteadlastel teaduse reeglite ja siseministeriumi termishoiu nõutogu täpisele õpetuse järgi. Selleks tuleb, peale kõige leitu sellekohastesse nõudesse panemist ja fresiarsti ning juuresoleva kohtuuriija poolt nende pitjatitega kinni pitseerimist, arstil nõud anda viimase kätte, vastu võttes allkirja kõigi pudelite, purtide, pottide kohta põhjaliku aratähendamisega, mis nendes sisaldub. Uurija saadab need, kui võimalik, käsjalaga, tarviliku ettevaatusega, uurimiseks arstivalitajusse. Mao ja teiste kohaofade mädanemise ärahoidmiseks tuleb neid soojal ajal piiritusse panna.

T ä h e n d u s: Selles (1227) paragrahvis nimetatud õpetused katsevahendite kohta, mis kihvitide leidmiseks tarvitusele, kohustab end termishoiu nõutogu, arstiteaduse käitu ja edenemist silmas pidades, aeg ajalt uuesti oma ja siseministeriumi nimel välja andma ning abinõud tarvitusele võtma, et need oleksid kõigile kättesaadavad ja iseäranis teada arstidele, aga ka kohtu- ja politseiametnikkudele, kellel niisuguste teadmiste järgi kõige suurem vajadus.

§ 1228. Kohtukeemiliste juurdluste tegemise koht jätakse apteekrite hoolde (w. § 395), kuid tingimusel, et juures viibitsid üks või kaks arstivalitajuse ametnikku.

§ 395. Apteegi omanik või juhataja peab panna kohalike arstivalitajuse asutuste poolt kohused toimetada kohtukeemilisi juurdlusi, mille eest saab kulunud reaktiivide eest tasu, mis antakse süüdlaste arvul, kui need avalikult tulevad, või kroonu armel, kui süüdlasi ei leidu või nende varandusest ei jätku, mis asjus arstivalitajustel tuleb ühendusesse astuda, kellega vaja.

§ 1229. Kulud, mis kohtukeemiliseks juurd-

lusels määratud fiktsidatusega ja saatmisega ühenduses, tulevad süüdlaselt isese nõuda, kui aga süüdlasi ei leidu või nende warandusest selleks ei jätku, langewad need kroonu londa.

§ 1230. Riisugusel (§ 1229 tähendatud) puhul kroonult saadaw raha antakse eelarwesse wõetud summabest wälja“.

Kui me nüüd tutvunenud oleme kohtuteemilise ekspertiisi seadusliste alustega, wõime küsida, misjuguiseid nõudmisi seab kohtuteemia ekspertile kohtuteemilises ekspertiisis?

Kohtuteemil peab enne keemilisele juurdlusele asumist tutvunema süüdistusaktidega, uurimismaterjaaliga ja kohtuarsti protokolliga, ühe sõnaga kõigi andmetega, mis wõiks temale juurdlusel näpunäideteks olla. Tuleb soomitawaks pidada, et kohtuteemil jurnuteha wäljateawamise ja lahtilõikamise juures oleks, kuid seda nõuet ei pane kohtud harilikult tähele. Tingimata tarwilik on, et kohtuteemil ekspertiisi ilma wälise surweta toimetaks, teda ei tohi segada ei kohtuuriija ega kohtuarst, weel wähem juures wiibiw ametnik. Tema peaks oma uurimist toimetama lufustatud ukse taga, selle eest hoolt kandes, et wõrad isikud uurimise juure ei pääseks, et ei wõiks tekkida kahtlust ja süüdistust, et leitud kihwt on alles uurimise ajal uurimisobjekti satunud. Wiimase asjaloo ärahooldamiseks peab kohtuteemil peale selle kõik katsewahendid, kõik aparaadid, instrumendid ja keemilised reaktiivid järele uurima, kas ei sisalda need kihwtiseid raineid. Kui sisaldawad temale tarwilikud kanged happed, kui need ei ole keemiliselt hästi puhastatud, arseenikut. Ta peab keemiliste katsete abil omale kindlust muretsema, et tema reaktiivid, olgu happed või mured teised keemilised ühendid, ei sisaldaks kihwti, ja, kui need kihwtijälgegi sisaldawad, neid sellest puhastuse teel wabastama, kui ei ole müügilt absoluutpuhast preparaat saada.

Jgajuguse kohtuteemilise ekspertiisi üle tuleb kohtuteemil põhjalik protokoll kirjutada. See ei ole kellegi kohtuteemiline ekspertiis, kui kohtule antakse süüdistusaktina keemiku tunnistus, et ta on leidnud seda ja seda ainet nii ja nii palju. Politseil ja kohtul tulewad ekspertide käest nõuda täielikud protokollid uurimise meetodi ja käigu üle, et selle järele wõiks tööd täpsuse üle otsustada. Meil tuleb praegu kohtuprotseesse ette, kus figureerib kohtuteemilise ekspertiisi andmena lihtsalt keemiku tunnistus, et on leitud seda ja seda, ilma lätte näitamata, misjuguise töötamise käigul need andmed saadud. Wõib olla, et need õhust wõetud? Peab olema kohtuteemiku tööd kontrollleerimise võimalus tema protokollis näol. Meil on praegu keegi apteeker juba 2—3 aastat

kohtu all, et ta olewat salwis rohuatmed teises kaalus kokku seganud. Keemil on pealekaebajale tunnistuse andnud, et ta leidnud salwist küll samad rohuained, kuid retseptiist lahkumise was kaalus. Rohus on, kahjuks, tunnistust kohtus kõlbuliku ekspertiisina wastu wõtnud ja uurib ja juurdeleb süüdi, kuna siin lihtsalt oleks pidanud tunnistuse tagasi lükkama, sest ei ole esitatud kohtuteemilise ekspertiisi protokollid.

Kohtuteemil peab töötama kindla meetodi järgi. Kohtuteemias on mitmed läbi proovitud meetodid tarwitusel, mis oma autorite nimesid kannawad. Kui kohtuteemil ei ole ise nimekas teablane, kes oleks oma meetodi üles seadnud ja tunnustust leidnud, tuleb temal walida wõimalikult täpisealt tuntud meetodi ja selle järele terve töötamise aeg wääradata käia. Temal ei tule mingijuguiseid hüppeid teha ühest meetodist teise või oma wäljamõeldud üldiselt tunnustamata reaktsioone tarwitada. Riisuguse waldaka töö tagajärjel wõib kohus ekslikult andmeid saada. Kui tuli Wene ajal ühel arseenikuga kihwtitusel juhtumine ette, et Riwi kubermangu kohtuteemiline ekspert Riias ei leidnud uurimisobjektis arseenikut üles. Kuna asi kohtule kahtlane paistis olewat, anti uurimisobjekti kontrolliks jäätaw osa Tartu ülikooli rohureaduse instituuti kontrollanalüüsiks, ja seal selgus — teaduslike meetodi järgi töötades, et objektis rohkesti arseenikut olemas. Oleks esimene analüüs maksma jäänud, oleks kuritegija karistamata jäänud, nüüd sai ta aga oma teenitud karistuse.

Kohtuteemil algab oma tööd sellega, et ta temale usaldatud uurimisobjekti — ütleme klaaspurki wäljalõigatud elundiga või elundite osadega — täpisealt kirjeldab. Siin on tähtis ka ära tähendada, kas on purk tinni pitsseeritud või mitte. Kui asi kahtlane näib olewat, pitsatid terwed ei ole, tuleb eksperdil sellest kohtule teatada. Uurimisobjekti lähemal silmitsemisel, nii makro- kui mikrokoobilisel, wõib kasulikka andmeid saada; wõib wahel leida filmale nähtawaid kihwtiosakesi. Siis tuleb terve objekt peeneks lõigata, läbi segada ja keemilisele analüseerimisele wõtta. Üks osa jäetakse kontrollanalüüsiks jooks järgi. Teine 2—3 forda suurem osa, mis analüseerimiseks wõetakse, jaotatakse mitmesse ossa, — nii otsitakse ühest osast sellekohase meetodi abil anorgaanilist kihwti (raske metalli soola, nagu elawhõbeda, kloriidi ehk n. n. „sublimaati“, arseenikut jne.), teisest osast jällegi wastawa meetodi abil orgaanilisi kihwte (alkaloiide, nagu morfiin, strihniin jne.), kolmandast — lenduwaid kihwte, nagu kloroform, fenool ehk karboohlhape jne.

Kohtuteemilise analüüsi käiku ei wõi meie lähemalt siin kirjeldama hakata, tähendame ai-

nult, et esimest osa meie langete hapetega, millesse ettemaaltlikult bertoleetsoola lisatakse waba kloori tekitamiseks, keedame selget wedelikut, mis juba katsumiseks läheb. Wäawelwefiinil, wäawelamoonium ja mitmed teised keemilised reaktiivid aitawad tarwiliku koostuse ni lahjendatud wedelikust wälja jadenbada metallide wäawelühendusi, kui nende metallide soolad wedelikus leidub. Sade ise annab wõimalust erireaktsioone tarwitada. Teisest osast ekstraheeritakse piirituse abil ositaw alkaloid wälja, wabastatase saadud wedelik kõrwalainetest ja proowitakse lõpuprodukt erireaktsioonide abil, mis wäga humitawad. Siin on tarwitusel wärwiliised reaktsioonid, mis wäga tundelikud ja ka siis tagajärgi annawad, kui katsumiseks wäljaeraldatud kühwti hulk nii wäikene on, et kaaludagi ei saa. Wärwiliisi reaktsioone wõib mõne alkaloidi juures täiendada haimilise ja füsioloogilise reaktsiooniga katselooma kallal. Kolmandast osast saadakse lenduwad ained ajamise eht distilleerimise teel kätte: pannakse objekt retorti ja aetakse üle; saadud destillaat proowitakse wastawate reaktiividega järele.

Ühes täieliku protokolliga oma töö üle peab kohtuõnne wäljaeraldatud kühwti asitõendusena — corpus delicti'na — kohtule ette panna olema. Kui wäljaeraldatud kühwtihulk kaalumata wäike on, tuleb eksperdil kohtu ees uurikaasidele wäljaaurutatud kühwtijälge wärwiliiste reaktsioonidega demonstreerida, mida protokolleeritakse.

Kohtuõnne ei tule muidugi mitte üksi nende kühwtidega tegemist teha. Wahel tuleb

temal gaasikujulist kühwti kindlaks teha. Kaitsetes weresse hingatud kühwti wingu-gaasi ära määrata. Siin tarwitab ta spektraalanalüüsi. Temal tuleb wahel spermas ja wereplekke analüüeerida. Kindlaks teha, kas eitenäidatud pesuplekkidel leidub spermaelemente, s. o. kas on sugulist koostelamist olnud. Kindlaks teha, kas riidetüki leidum wereplekk on inimese wõi looma werest. Temal tuleb kindlaks teha dokumentide wõltsimist. Wiimasel puhul tuleb appi suurendamise klaas, mikroskoop ja päewawiibi kunst. Temal tuleb awalikult teha salakirjasid. Siin on keemilised reaktiivid ja muud kunstwõttes tarwitused.

Meie näeme, et kohtuõnne seisab wääriliselt kohtuliku arstiõnne kõrwal, ja on soowitaw, et selle õpetuse ja õppimise peale Cestis hästi rõhku pandaks, samuti kohtuõnne ekspertii nõuete täitmise peale. Meie pidasime tarwilikuks ajakirjas, mis määratud politseiametnikkudele ja tähtsate kohtuametnikkudele, kohtutele, weidi peatada selle kohtuliku arstiõnne täiendawa teaduse juures, et lugejate esimesest kirjatükist saadud muuseid täiendada ja nendele humitawa kohtuõnne üle ülewaadet anda. Järgmistest kirjatükkides, mida mõtleme selles ajakirjas awaldada, peatame me eriti kühwtimõiste, kühwtitamiste ja kühwtide juures*).

*) Kasulik wõib lugejale olla ainega tutvustamiseks nende riide kirjutaja raamatutene „Kühwtid ja wastukühwtid“, mis saada raamatukauplustelt.

Katkendid politsei ajaloost.

Cand. hist. Osk. Angelus.

(Järg.)

Abiilide administratiiv tegevusse kuulus weel hoolekanne awalikkude mängude eest. Üldse oli rahwapidude toimepanemine küll wist nende tähtsamaks ülesandeks Rooma wabariigi wiimastel aastasadadel — kuni keisririigi tekkimiseni, kus see töö (keiser Augustuse ajal) eriametnikkudele — pretoridele — üle anti. Peale poliitilise järelewalwe rahwapidude üle, oli abiilide mureks just pidustuste toimepanemine ise, kas oma kulul ja wastutusel eht jälle edasiandmise läbi ettewõtjatele. Siinjuures tuleb arwesse wõtta, et farnaste pidustuste kulud õige suured olid ja alataja kaswafid rahwa piiramata nõudmistele tõusuga. Walitustasjast sai küll dotatsioonide näol rahaline abi antud; kuid see abi ei katnud waresti enam laugelsti mitte wäljaminekuid. Nii läksid, näit., umbes 150 aastat Kr. toimepanud suuremad gladiaatorite

wõitlusel kuni 70.000 kuldrublaani maksma, mõni aastakümme peale Kr. juba kuni 83.000 kuldrublaani (s. o. 13^{1/2} miljoni marka.) Sealjuures olid aga kuni keisririigi seitsme suurt rahwapidu aastast sisseseatud kokku 66 päewa teistwusega; ja pidude kui ka päewade arw tõusis järk-järgult. Kohtade arw tsirkuses (mis ühes n. n. amfiteatriga suuremaks etenduste kohaks oli) ulatas lõppude lõpuks peale mitme ümberehituse 385.000 peale (s. o. sinna mahtus kolm korda nii palju inimesi, kui meil Tallinnas elanikke on.) Gladiaatorite wõitlustest, milles tihthepeale isegi naisterahwad ülesastusid, wõtsid wabariigi lõpul kuni 100 paari osa. Kuulus Julius Cezar pani oma abiilile olemise ajal kord pidustuste toime, kus 320 paari wõitleid. Need wõitlused arwud, mis, wõib olla, tõige paremini rahwapidustuste tähtsust wana Roomas ilustreeriwad, ja

meile raskeb ette kujutada on, näitavad ühtlasi, misjughuseid lõpmata suuri väljaminekuid äbiilid arvesse pibid mõtma mängude ja ülbse pidustuste korbaseadmisel. Arusaadaw on sellepärast ka, et mitmed isikud äbiili ameti täitmisel — waranduse ja elu kaotasid eht jälle köitjughuste tumeda äride abil, väljapressimiste jne. teel, raha katusid teha, sest — ja see on wana Roomale iseloomustaw — tähendatud pidustuste korraldamisest, suurusest ja uhtlusest rippus suuremalt osalt ära äbiilide pärastine karjeer.

Öma tegevusalal, peaasjalikult turutegevuse kohta, andsid äbiilid wälja sellekohased funduslikud määrused, jedawiisi kaswas aegamööda wälja sellekohane eriseadus, n. n. just ädilicium, mis pärastpoole terwena Rooma seadusse sisse põimus.

Mi wiisi näeme, et äbiilide ülesanded wäga mitmekesised olid. Nende peale olid loondatud palju ülesandeid, mille täitmiseks uuemal ajal terve rida asutusi loodud suure ametnikkude koguga. Sest meie aeg nõuab niimõrd rohkem ametnikka kuiwõrd elu keerulisemaks läinud ning waated inimeste ja inimeste õigusste kohta muutunud on. Meile oleks, näituseks, arusaamatu, et politsei ülem ühel ajal töökaitsekommissjaar ja kohtunik mõiks olla. Teiseltpoolest leiame äbiilide instituudi juures enam wähem läbiwaiduna seda põhimeet, et politsei omawalitsuse kätte on loondatud, asjaolu mida paljude riigiteadlaste poolt ideaaliks politsei alal loetakse.

Reisiririigi ajajärgul wäheneb järk-järgult äbiilide tähtsus, nende amet muutub paljats dekoratsiooniks ning saab lõpupele lõpuks täiesti ära lootatud. Nende asemele astuwad aja jooksul teiselt poolt nimetatud ametnikud, n. n. prefektid.

Äbiilide abilisteks nende puht wälispolitsei tegevuses olid n. n. tres viri capitales, kes ühtlasi teatawal määral puuduma kriminaalpolitsei ning wangikodade ülewaaatajate kohuseid täitsid.

Nende esialgses ametiks oli walwe wangide järele ning surma nuhtluste täidewiimine. Kui surmaotsuse täidewiimine wangikambris pidi sündima, mis harilikult kõrgemast seijusest isikute ja naiste surmamise juures moeis oli, wiisid seda tres viri ise kätkestamise teel täide. Üldiselt pibid aga nemad iga surma otsuse täidewiimise juures wiibima ning neid juhtima. Sellega ühenduses oli nendel süüdlaste eelwangistamise õigus, ning nende peal lasus kohustust teadaandebid kuritegude kohta wastu mõtta ja jälgimiseks wastawaid korraldusi teha. Peale selle sai nende poolt mõdrastemajade pidajate, kelle äri Roomas üldiselt autuks peeti, mõdrastemajade perenaiste, teada nõidabeks loeti, waraste ning würflimängi-

jate jne. kohta sellekohased nimekirjad kottu seatud ning nende juures peetud. Iseäralist tähelepanu pööras Rooma politsei waheliseõbitajatele, kes oma tüdrukutega ümber rändasid ning köididest mõimalikkudest pidulistest rahwakogumistest osa mõtsid ja tihti kuritegudes tunnistajatena ja kaasüüblastena esinesid.

Tres viri, kui alamad ametnikud, kelle lähemaks ülesandeks julgeoleku eest hooldamine oli, pibid torra ja rahu alalhoibmise järele walwama, wahiposti seadma, õõsel linnas ringisid tegema, kinnipüütud hullnuid kas koha peal karistama (orje) eht läbi noomima (wabasid), tulekahjude korral kohal olema jne. Pärastpoole said nendele ametnikud abiks antud, et tres viri kohuseid wähendada, neid õõsetest ringkäitustest wabastades.

Peale selle kuulus tres viri ülesannete hulka weel mõnede maksude, eriti kohtutulude sisse nõudmine ning selgitamine, kellel õigus ja kohus wannutud meestena kohtuistungisest osa mõtta ja nii ebasid.

Ühe sõnaga oli tres viri midagi meie praeguste jaostkonna ülemate sarnast kriminaalpolitseiõite ja mõnede igatahes minimaalsete kohustustega kriminaal- ja tsiwilkohtuwaidamise asjaajamises. Tres viri' de amet kestis umbes III. aastakajani, kuni ta järk-järgult, samuti nagu äbiilide ametki, ära lootatud sai, et uutele keisri poolt nimetatud ametnikkudele ruumi anda. Ka tres viri amet oli teatud liit omawalitsuse politseist ning pidi samutiagi nagu äbiilide amet festwalitsusele alluma politsei üle ajel andma. Sellel oli ka oma põhjus. Politsei ei juunud lihsalt niisugusel kujul nagu tema kuni keisri ajajärguni organiseeritud oli, köiti ülesandeid täita, mille tõitu temale esialgu riiklikka ametnikka abideks anti, kelle kätte aga pärastpoole terve politseiline tegevus koondus.

Wana Rooma uulitsaliikumine oli alati wäga elaw, ning wargused ja sissemurdmised harilikud asjad. Rõõwtegevus õitses iseäranis 69 aasta kodusõja järele. Gulladena tungisid rõõwolid, kes Rooma ümber soodes asumates peiduurgasest soldatite poolt wälja aetud jaid, pealinnu, lootuses inimurrus kergesti ära kaduda ja rikkas linnas rohlet saati saada. Teisest küljest ähwardas ka waeleid, kes õõsel Rooma uulitsale julgesid jääda, hädaoht; nimelt loeti Rooma kõrgema jelskonna noorsoo seas „heats“ kombeks õõsetel tänawatel ulakusi toime saata. Nii tabati muu seas uulitsal ettejuhtuwaid õnnuid, wijati neid mantlile ja pilluti õõhu, mille juures raskeid wigastusi mõis ette tulla.

Edasi oli Rooma elanikkude suuremaks kannatuses alatiised tulekahjud, mis praeguse aja Room, näituseks, pea sugugi ei tunne. Neid fagedaid tulekahjusid mõib seletada halwa ehitus-

viitaga, millest warem pikemalt sai kõnelub, ajalt ka tänawate kiisusega, mis kord juba tekkinud tulekahju ruttu võimaldas laiali laguneda ja raskeid kahjusid tuua. (Keiser Tiberiuse walituse ajal ulatas 87 a. tule läbi sünnitatud kahju kuni 2 miljoni margani; keiser Nero ajal põles 3/4 Rooma linnast maha ja keiser Com-

modus'e ajal häwitas tulekahju 191 a. — 340 elumaja.)

Tänawate mitte julgeolek ning suur tulekahjude hädaohk nõudsid wälispolitsei suurendamist ja ümbermuudustamist ja selle tõttu tekkiski — juba esimese keisri (Augustuse) ajal — eri wälis- ja tulekaitsepolitsei.

25-aastane tegewus politseilisel registreerimise alal Berliinis.

„Eesti Politselehe“ alaline kaastööline Berliini kriminaal registreerimise ameti juhataja Dr. jur. Hans Schneickert.

Peale päewapiltlike kuuplatted ülesleidmist 1871 a. awanes võimalus päwapildi kunsti politsei teenistusse rakendada, mis eeskätt kuritegijate pildistamise ja üleswõtete logumise teel sündis. See kuritegijate päwapildistamine ühes juurelihtatud kirjeldusega oli aastate jooksul pea ainukeseks tõbulikuts abinõuks tundmata kuritegijate isiku kindlaksmääramiseks.

Esimene suurem üleswõttekoogu Euroopas loodi Berliini kriminaal politsei poolt ja kujunes mitmekõiteliseks „Kuritegijate albumiks“, mille tekkimise aasta 1876 on. Ühel ajal sellega loodi ka mõned paralleel registrid pildistustele juure, kuhu kuritegijate warjunimed ja wälised tunnused ära mahutati.

Kuid alles peale Bertillon'i poolt loodud antropomeetrilise tehawõtmise ja isikufirjelduse meetodi tarwitusele wõtmise, sai kuritegijate registreerimise suhtes Berliini kriminaal politseis esimeseks jamaaks kohaks Saksamaal, kuhu kõik kuritegijate isikute kindlakstegemiseks tarwisminewad tehnilised abinõud koondatud said.

Peale selle, kui tolleaegne kriminaal inspektor v. Göllesjen oktoobris 1895 aastal oma antropomeetrilise uurimise töö Bertilloni juures Pariisis lõpetas, hakkas tema jaanuaris 1896 a. selle süsteemilist kuritegijate registreerimist ühes tarwisminewa päwapildi töökojaga Berliinis sisse seadma. Detsembri kuu samal aastal saadeti Berliini politsei walitsuse poolt 36 preisi linnade politsei esitajatele kutsed wälja — Bertilloni wõtmise meetodi araõppimiseks ja juhataja saamiseks antropomeetrilise registreerimise sisseseadmisel kohaal. Peagi järgnesid Berliini wastatavad kirjused, mida praegugi, oludele wastawalt lihtsustatud kujul iga 4—6 kuu järgi korratakse, et politseiametnikka prowintsis registreerimise wiiside ja ülesannetega tutvustada.

Esimesed edusammud antropomeetria alal julgustasid keskajutusi juuni kuni 1897 a. ülesajamaalast politsei konverentsi kokku kutjuda, et wõtmise wiisi kõigis Saksamaa linnades ühtlustada. Kutsu peale ilmusid 29 esitajat pea kõigist osariikidest ja üksikud esitajad Austria, Sallan-

dift ja Rumeeniast. Konverentsi pea saawutuseks oli riiklike wõtmise keskkoja asutamine Berliini politseilise registreerimise ameti juure, kuhu kuritegijate wõdukaartid kõigist wõdujamaadest kokku tulimad ja registreeritud ning jälgimise otstarbel ära kasutatud saawad.

Alguses olid tagajärjed wäljed, mis wähesest kogutud materjaalist tingitud. 1897 aasta lõpuni said 29 kuritegijate wõdukaartide järgi kindlaks tehtud. Kõige suurem arv saawutati 1909 aastal, kus 600 isikut kindlaks said tehtud. Kaartide juurekast wõdis aasta jooksul 8000—10000. 1918 aast. oli kaartide üldarw 127773. Kõige alguses peale algas ka elaw kaartide wahetus wäljamaa registreerimise keskkohtadega, kus antropomeetriline isikufirjeldus sissejeatud, mis rändawate ja rahwuswaheliste kuritegijate isikute kindlakstegemiseks tarwilik ja mis tänini tarwitusel.

Daktiilostoopia tarwitusele wõtmisega registreerimise alal 1904 a. sündis ühtlasi suurem muudatus sel alal.

Teenistuslistel põhjustel püüdis wõtmiswiis weel 10 aastat daktiilostoopia kõrwal, kuni registreerimise ameti ülewõtmiseni selle kirjatüki autori poolt 1914. a. antropomeetriline registreerimise wiis täielikult kõrwale heideteti ja ainult daktiilostoopiline wiis alles jäi, nagu see ka teistes ilma keskkohtades aset leidis.

Wäljaõppimine, mis ammu tuntud näpu naha joonte (papillaarjoonte) muutmata ja üksikute isikute juures nimetatud joonte kindla mittejarnaduse, kui loodusseaduse peal põhjeneb, — on tegelikult käsitusel mitte ainult lihtsam ja odawam, waid ka palju kindlam ja usaldatavam, kui wõtmise wiis, kus alati teatud muutmisega rehtendada tuleb, eriti noorte isikute juures. Sarnased puudused kaowad daktiilostoopia juures täiwa ära ehk küll salata ei saa, et ka siin üksikutele juhtumistele klassifitseerimise puhul mõningate raskustega tegemist on. 1905 a. lõpul wõdis näpujälje lehtede arv Berliinis 24.664 peale, mille kõrwal

112 isiku kindlakstegevise juhtumist seisid. Näpuvälje kaartide juurekasw oli Sakamaalt ja wäljamaal palju suurem, kui mõdmiiskaartide juures ja nimelt tulid kokku 1906. a. — 13000, 1907. a. — 14000, 1908. a. — 17000 in, kuna 1920 aastaks neid 254.420 registreerimise lehtkohta kogus. Wiimaste aastate suurenenud kaartide juurekasw, mis 1920. a. 20000-ni tõusis, oli tingitud hõlpsamast registreerimise wiisist ja ka suurenenud kuritegevusest.

Mis isikute kindlakstegevise puutub, siis sai walenimebe all elawaid eelmistest aastatest kõige enam 1913. a. ja nimelt 1071 isikut kindlaks tehtud, kes endid ümberristima sunnitud olid. 1920. oli 1040 ja 1921. — 1205 sarnast kindlakstegevise juhtumist.

See suurenenud nõudmine isikute sarnanemise alal nõudis ka ametnikkude arvu suurunemist. Praegu on 18 ametnikku näpuvälgede üleswõtmise ja wõrdlemise alal Berliinis tegewad.

Ülalnimetatuga ei ole aga veel kõik daktiilskoopia teened piiratud. 1912—1920. a. said 290 murdwarast kuritegijate auks eriti korraldatud n. n. mono-daktiilskoopilisel teel — kindlaks tehtud ja tabatud, kuna seniste kriminaal ala wõtete abil nad wabalt karistusest peasenud oleksid. Peale selle said 1914.—1920. a. 53 tundmata surnukeha kindlaks tehtud. Nimetan siin kohal lõbunais-terahwa Frieda Schuberti isiku kindlakstegevist, kelle üks käsi weest leiti ja kombineerimiseks tarwisminewa 10 näpuvälje asemel see ainult wiie abil kindlaks tehti.

Siin, et kõiki tehnilisi abinõusid registreerimise alal siin üleslugeda, nimetan veel päewapildi töökoja määratumat kaswu ja

kuritegijate albumi, milledest mõned arwud läinud aasta kohta siin toon. Päewapildistatud said 4855 isikut, 62 surnukeha, 29 kurites kohta, 195 erilist üleswõtet ja 487 päewapilti. Näpuvälgede aratdmmete tarwisminew arw tõusis 66.000. Kuritegijate album paisus 1920 kuni 64 köiteni ja sisaldab üle 60.000 üfsit üleswõtte. Mõõdalainud aastal sai 2282 kuritegija isik kindlaks tehtud ja neist 485, s. o. 21 % tabatud.

Need rikkalikud kogud ja Berliini registreerimise ameti üleskutused on põhjuseks olnud nende kogude põhjalikumaks uurimisteks mitmete fise ja wäljamaa eriteadlaste poolt. Nende uurimistöödest on selgunud kumwõrd suure tähtsusega registreerimise andmed kohtuwõimudele olla wõiwad, mille abil wõimalus awaneb kohtu all seiswa inimese isiku ja tema minewiku kohta tarwilikfa teated saada, mis õiglase kohtumõistabindude otsimiseksmise seijukohalt tarwilik.

Tehnika ja läbitäimise abindude arenemine, mis kuritegijate poolt ära kasutatud saawad, ei tohiks ka politseiliste kuritegewuse wastu wõitlemise abindude peale mõjumata jääda. Arwuriikad on üleskutused selle wastu wõitlemiseks tegewate, kui ka mittetegewate kodanikkude poolt kuritegewuse wastu wõitlemiseks.

Mina ei ole mitte optimist, kes inimeste üksmeelsusse, olgugi eriteadlaste seas usuks, mina tean ühtlasi, et sarnast puuduliktu üksmeelt kuritegijad ära kasutada oskawad. Lepitawalt mõjub aga sealjuures teadmine, et kuritegijate eneste keskel see üksmeelsus puudub, sest tänu selle üksmeele puudusele on politsei just oma edusammud saawutanud. Ja sellest oleneb teatud tafakaal.

— n.

Õigusteadusest.

Subjektiiwne ja objektiiwne õigus.

Iga õigusline norm määrab tähendatud korra kindlaks ja annab ettekirjutusi; need ettekirjutused on õiguse sifu. Normid wõiwad keelata ehk lubada midagi teha; nemad näitawad, mida peab tegema, mida tohib teha ja mida ei tohi. Sellega siis kuuluwad õiguse sifusse käsud, lubadused ja keelud, kus juures iga lubamisele wastab mitme isiku woli, iga keelule keeld, mis kõitide kohta maksew, iga käsule — kõitide ehk mitmete isikute kohustus seda käsku täita. Need normid, mis mainitud wolitused ehk kohustused üleüldse, subjekti peale waata-

mata, kindlaks määrawad, need lubad, keelud ja ettekirjutused nimetatakse objektiiwseks õiguseks. Kohustused ja wolitused ise aga, mis isikutel on, nimetatakse subjektiiwseks õiguseks, sest siin on õigus tähendatud isikuga, subjektiga, seotud. Näituseks, on wõlaustujal õigus wõlgniku käest wõla äramatsumist nõuda, sest objektiiwne seadus ja seaduse normid annawad temale seda subjektiiwset õigust, ja wõlgniku peal lasub kohustus seaduse käsku täita, — wõlga ära maksta.

Objektiiwne ja subjektiiwne õigus on üks teiseiga ligidalt seotud. Subjektiiwne õigus on ainult seal olemas, kus teada objektiiwne õigus

kaitseb, ja viimane on tema eeltingimine, tema hallikas.

Diguse subjektid ja objektid.

Füüsilised subjektid. Diguse subjektiks nimetatakse isikut, kes diguste ja kohustuste kandja on. Selleks aga peab see isik digusvõimeline olema, s. o. tema peab isik olema kes võib neid digusi omandada, diguste ja kohustuste subjekt olla.

Iga elus inimene, kui füüsiline subjekt, võib ka diguse subjektiks olla; tema saab selleks juba sündimise läbi.

Seda diguse põhiprintsiipi tunnustavad kõikide kultuurriikide seadused.

Digusvõimeline võib ainult inimene olla; asjadel ehk loomadel ei või mitte diguseid ehk kohustusi olla. Praeguse aja diguse seisutorra järel on võimata puuhalgu varanduse omanikult lugeda ehk kuriteo eest kohtuliku vastutusele võtta. Niisamuti ei või jeda ka loomadega teha, nagu see vanal ajal sageasti ette tuli.

Mitte iga inimene ei ole kõikide diguste ja kohustuste subjekt. Seaduste põhjal ei või kõik isikud tähendatud digusi omandada, tähendatud kohustuste subjektid olla. Sarnaste isikute kohta öeldakse, et neil puudub täieline digusvõime. Selle juures üks ja teine isik võib ühes juhtes digusvõimeline olla, teises aga mitte. Näituseks, nõdrameelsed võivad igasuguste varanduste omanikud olla, kuid riigi ametis seista neil digust ei ole; abielu astumiseks nõutakse jällegi isiku käest teatud vanadust jne.

Isik kaotab oma digusvõime: surma läbi, kauaajalise teadmata äraoleku puhul ja kõigi diguste kaotamisega.

Mõnede diguste omandamiseks nõutakse peale digusvõimaluse veel tegusvõimalust — isik peab sünnis olema tähendatud juriidilisi toimetusi läbi viima. Isikul, kellel digusvõimet ei ole, ei ole ka tegusvõimet; kuid teiselt poolt, isik võib olla digusvõimeline, aga mitte tegusvõimeline, näit. alaealisi, nõdrameelsed jne. loetakse digusvõimulisteks subjektideks, aga ise nemad juriidilisi toimetusi teha ei või, sest neil puudub selleks tarvilik arusaamine.

Tegusvõime peale mõjuvad mitmesugused asjaolud: 1) Vanadus; alaealised ei või ise kõik oma digusi teostada, nende asemel teevad seda nende vanemad ehk eestkostjad. Seadus määrab harilikult kindlaks, mis ajast jaandit loetakse isik täiealiseks, meil on 20 aastased täiealised; peale selle võib ka 18 aastane kohtu poolt täiealiseks tunnustatud saada. 2) Valjubes riikides ei ole naisel veel praegugi täitsa tegusvõimulised, mõnedel juhtumistel toimetab nende asemel mees ehk hooldaja. 3) Terve

inimene peab oma tegerusest aru saama, sellepärast ei ole täielikult tegusvõimulised pimedad, kurtummad, nõdrameelsed ja teised. 4) Võimaks ei tohi oma varandust valitseda neel, kes kohtu poolt pillajateks või maksujõuetuteks tunnustatud.

Juriidilised isikud.

Peale füüsiliste isikute tunneb digus veel nõnda nimet. juriidilisi isikuid, kellel ühed või teised digused olla võivad. Diguste ja kohustuste subjektideks peavad inimesed olema. Kuid on juhtumisi, et inimestel ühised huvid ja sihid ning viimaste täitmiseks on neile kasulikum ennast ühinguteks ühendada. Need ühingud on väga mitmeleisised ja kõige tähtsam nendest on riik. Keil ühingutel peavad iseseisvad digused ja kohustused olema, mis täitsa eraldatud nende liitmete digustustest ja kohustustest, nii seisab aktiiva seltsi põhikapital aktiivääride sissearvamisest koos, kuid seltsi varandus on täitsa iseseisew ja aktiiväärid oma isiklike varandusega seltsi võlgade eest ei vastuta.

Juriidilise isiku all tuleb seega mõista kõiki jeda, mida füüsiline isik mitte ei ole, kuid seaduse poolt diguse subjektiks tunnustatud saab. Nagu nägime on see diguse subjekt täitsa rippumata füüsilistest isikutest, sellepärast ei või temal ka neid digusi ja kohustusi olla, mis olenevad inimese loomusest, näit. abielu digused, vaid ainult varanduslised.

Juriidilised isikud on avalikud ja eraisikud. Avalikud sünnivad ilma eraisikute tahtmiseta, ajaloolistel tingimistel ehk seadusandluse korras; siia kuuluvad riik, riigi ja omavalitsuse asutused jne. Erajuriidilised isikud tekivad eraisikute kokkuleppel, mis sugune ka nende sissemise vahelkorra kindlaks määrab; amalikkudes teeb jeda seadus. Erajuriidiliste isikute tekkimiseks on aga harilikult ühest kokkuleppest vähe; mõned seadusandlused nõuavad selleks valitsuse poolt tunnustamist, luba ehk kõige vähemalt põhikirja registreerimist selleks otstarbeks, et kõik kodanikud, kellel see tarvis, võiksid teada, kas on tähendatud ühing organiseeritud, mis tema sihid, kes tema esitajad jne.

Kolmandate isikutega vahelorda astub juriidiline isik oma esitajate läbi; nende kaudu omandab tema digused ja kohused. Minult seadusliku esitaja toimetused, tema volituse piires, on isikul kohustatud, tema vastutab nende eest täiel määral, kuid isenesest mõista kuritegude eest, näit. võltsimise eest juriidiline isik ei või vastutada, seda peavad tema esitajad isiklikult tegema ja neid tabab karistus.

Juriidiline isik läheb ära, kui tähtaeg möö-

das, mille lestimise tema asutud, kui seadus teha ära muudab, kui tema liitmed seda otsustavad jne.

Diguse objektiks nimetatakse kõiki seda, mille peale diguse subjektid digused olemas. Selles mõttes tuleb diguse objektideks mitte ainult välise ilma asju lugeda, vaid ka teiste isikute toimetusi, kohustusi.

Diguse hallitad.

Diguslised normid ilmutavad endid mitmesugustes vormides, mida tehnilises mõttes diguse hallitatakse nimetatakse, nimelt seaduses, harjumuses ja kohtu praktikas.

Harjumuse diguseks nimetatakse juriidilist normi, mis mitte riigi orgaani poolt välja antud, vaid rahva enese digustunde poolt välja töötatud ja mis ainult sellepärast maffew, et temas sisalduvad reeglid kõlde poolt kauemat aega tunnustatud ja tarvitatud saavad. Harjumuse digus on kord, mille järele rahva arvamise järele eune itka oli talitatud, on isaisade viis ja digus. Tema on kõige wanem diguse vorm ja walitseb rahwaste ajaloolise elu algastmel. Sel ajal reguleerib tema kõiki elu wahelkordi, teha loetakse pühaks ja tema on funduslit.

Harjumuse digus võib walitfeda ainult siis, kui seltskondlised wahelkordad weel dige lihtjad. Seltskonna edenemisega aga, kui elutinginised keerulisemaks lähewad, ei jdua juba harjumus eluga sammu pidada, oma ülesandeid täita.

Harjumusel on teatav muutmatus, lestimise omane, sest uue harjumuse normi ilmumiseks on palju aega tarwis. Peale selle ei ole harjumusel mingit kindlat kaju, tema sifu on raske kindlaks määrata, raske üles leida ja sellepärast on

tema tarwitamise juures kohtul suur omawoli antud. Wiimaks kannab iga harjumus kohaliku iselaadi ja üts ja seefamane wahelkord saab ühes maakonnas ühtewiisi, teises teistwiisi lahendatud, — „igas külas oma komme“. Sellepärast ilmub rahwa arenemisega harjumuse diguse täienduseks seadus, mis kõigepealt ütsituid harjumusi liigitab, mõnda neist seadustena awaldab, teist aga välja heidab. Warsti aga nihutab seadus harjumuse hoopis välja. Wiimane jääb ainult täiendawaks diguse hallitaks ja teha tarwitakse ainult siis, kui seadus seda lubab ja kui kohtul kindlat tunnistuseid olemas, et tähendatud harjumus tdepoolest olemas on. Peale selle peab harjumus alaline olema, ei tohi mitte kumbluse ja seaduse wastane olla.

Præeguse aja kriminaal digusest on harjumuse digus kadunud, kuriteoks loetakse ainult seda, mida seadus selleks peab; karistust võib ainult seadus määrata. Tõiwil diguses on aga harjumuse digus weel tarwitusel, iseäranis kaubandusliste wahelkordade lahendamise juures. Rahukohutunited võiwad harjumuste põhjal otsustada, kui parajat seadust ei ole ja pooled oma digust harjumuse peale põhjendawad.

Riigi diguses saawad niisamuti palju küsimusi harjumuse põhjal otsustatud, näit. parlamendi tegevuses.

Mis puutub kohtupraktikasse, siis ei ole tal küll seda formaalset fundusliku jõudu, mida on seadusel ja harjumusel, kuid siiski on tema tähtis selles suhtes, et täiendab need walged kohad, mis seadusandluses olemas. Seaduseandja ei wõi kõiki juhtumisi ette näha ja kohtutel tuleb sagedasti oma otsusi endiste otsustega, n. n. kohtu pretfendentidega põhjendada.

Ametlik osa.

Politsei peawalitfufe ülema päewatäfsuga

3. oktoobrist 1922 a. nr. 90.

Raudteede politsei 6. jaostonna kordnik nr. 83 Hans Feldmann'i energilisel ja hoolikal tegevusel said Rohila jaamas rongi peal kinni peetud Hartu koloniist ärapägenenud Heinrich Moist ja Nikolai Woolpriid, kes Wänu maakonnas taluperemehele suurema summa raha olid ära warastanud.

Määratud kordnik Feldmann'ile, kolmtuhat (3000) marka autafu.

10 oktoobrist 1922 a. nr. 92.

Harju maakonna politsei linnaümbruse jaostonna ülemale Maltus'ele ja sama jaostonna raiooni ülemale Sives'ele awaldub teenistuse nimel tänu

energilise ja emnastfalgawa tegevuse eest, mille läbi terve salakamba wadajate organisatfioon sai awalitfeks tehtud ning määratud neile rahalisi autafu: esimesele kümnetuhat (10.000) ja teisele kahetuhat (8000) marka.

Vääne maakonna politsei Haapsalu linna jaostonna noorem kordnikule nr. 5 Pustow'ile, energilise tegevuse eest kahtlase isiku kinniwõtmisel, määratud wiisfada (500) marka autafu.

Wiljandi maakonna politsei raiooni ülemale Sürt Tõnisson'ile awaldub tänu ning määratud temale kolmtuhat (3000) marka autafu agara teenistuse kohuste täitmise eest, mille tagajärjel suurem wargus sai awalitfeks tehtud ja warguse toimepanija kinni peetud.

Küsimused ja kostmised.

Nr. 1951. Lugeja nr. 3107.

Küsimised. 1. Majaomanik on kojamehega kirjolitu ehl suubndalise lepingu teinud, mille järele wiimane oma peale wõtab mõned maja peal lasuwad kohustused, nagu tänawa pühkimise, hoowi puhastuse, majaraamatu korras-hoidmise jne. Kumb on nüüd seaduse järele wastutaw, kas majaomanik wõi kojamees?

2. Kas on sõlmitawad sarnased lepingud, mille järele üks teise käest administratiiv kor-

ralduste ja fundusliste määruste mittetäitmise eest wastutuse oma peale wõtab? Kui on, siis misuguses korras need kinnitub peawad saama, et nad kõrwaliste isikute kohta makswad oleksid?

Wastused. 1. Majahoidja kannab wastutust ainult sel juhtumisel, kui tema majaomaniku täieärguline wolinik on.

2. Kriminaal süütegude eest ei saa keegi lepingu teel teise süüd oma peale wõtta, kui see mõne eriseadusega ette nähtud pole.

Wäljaandja: Toimetuskomisjon.

Tegelik toimetaja:

Wastutaw toimetaja: E. Waddison.

S. Rogermann.

Kuulutused.

Tartu maakonna politsei I. jsk. ülem kuulutab, et 3. now. s. a. kell 10 e. l. saab Wastse-Kuuste walla-maja juures Liisa Prikkel'i päralt olew: kaks oinast, mis 650 mrk. peale hinnatud, enamakkumisel ära müüdüd tema wõlgnewa kohtumaksu ja tunnistajate päewapalga tasuks.

Tartus, 23. X. 1922 a. nr. 10189.

Tartu maak. politsei I. jsk. ülem Haugas.

Fotograafia

AUGUST WANNAS

Kuninga t. nr. 2. Tallinnas.

Telei. 1300.

843

Otsjon.

Tallinna linna politsei 3. jaoskonna Ülem kuulutab, et

27. oktoobril 1922 a.

kell 10 hommikul **Klaasringi tänaw nr. 13** müüakse enamakkumisel Leo Brant'i liikuw warandus: puhwetit kapi, söögi laud, tuus wõlt ja puu woodi. — Hinnatud 5800 mrk. peale 1921 a. tulumaksu katteks.

Otsjon algab hinnatud hinnast. Müüdawat warandust võib näha otsjoni päewal enne müümist.

Tallinnas, 19. oktoobril 1922 a.

9297

Jaoskonna ülema eest Zimernann.

SCHOKOLAAD

VIVAT

A.-S. „RENOMMÉE“.

Wabrik — Volta tän. nr. 3.

Kontor — Suur Kompassi tän. nr. 40.

Tallinn.

9175

Fotogr. **NIGOL** Wiru t. 5.

Kõlksugu päewapildi tööd.

Ateljee on awatud äri- ja pühap. kella 9-5.

846

Kaubamaja

V. DEMIN

TALLINNAS,

Wiru tänaw nr. 1.

Soowitab mõõdukate hindadega

koloniaal kaupa, tubakat jne.

844

„GRAND MARINA“.

Kõige suurem teater Eestis.
Merep. 10, kõnetr. 19-66.

22. oktoobril ja edasi. Algupäraline eeskawa pilt ja divertimente. Ekraanil: Suurepäraline pilt kujutab Pariisi mühawat elu. Ilusat ja toredat pöörast elu ühest küljest ja Araabia kõrbet tormidega ja kõrwetawa päikesega teisest küljest.

„Pariisi elutormil.“

Põnew draama 6 aktis.

Peaosas Miss Pop. Näitelawal: Moskwa teatri „Korsh“ näitlejate wõbrusetendus — B. A. Krigeri ja N. N. Kriger - Bogdanowskaja. a) Karmensista pattutunnistused. b) Moskwa naise monoloog — kannab ette N. N. Kriger-Bogdanowskaja. c) Lõbus sketsh. d) Beransche lauluke. e) Tramwai. f) Telefoni juures. — kannab ette W. A. Kriger ja Woskresenskaja.

Mängib „Grand Marina“ oma orkester. Algus pühapäewadel kell 1 päewal, äripäewadel kell 5 p. l. Kassa on lahti 1/2 t. enne algust, hinnad 27—90 mrk.

„PASSASH“.

Parem kino Tallinnas.

Wiru tän. 4, kõnetr. 11-63.

Täna ja edasi. Suurepäralised film „Union“ pildid. Peaosas Medi Hristian, mängis peosa „nimene ilma nimeta“.

„Saatuses tagaetud.“

Eluline draama suurepäralise lawastusega 6 suures aktis. Wiimased moodid, ilusad looduse pildid. Pilti waadatakse suure huwiga. Wiimane kino tehnika. „Mina nägin silmi — — ja need silmad said mu saatuses“.

Pilte saadab parem salongorkester hr. Waarmanni juhatusel. Algus pühapäewadel kell 2 päewal, äripäewadel kell 5. Et õhtu kino-teater liig täis saab olema palutakse publikumi l seansi alguseks tulla
Hinnad 25—90 mrk.

„KASINO“.

1 kl. kinoteater.

Aia tän. 3, kõnetr. 16-08.

23.—29. oktoobr. Suurepäraline „Maifilmi“ pilt.

„Surma warjud.“

Eluline draama 8 aktis.

Seda filmi waadatakse suure huwiga ja ta jätab waatajate peale sügawamulje. Berliinis demonstreeritakse seda pilti suure hooga.

Uus Ameerika nali 2 jaos. Lõpmata naer. Pilte saadab 1 kl. trio. Algus kell 5 p. l. Kassa on lahti kella 10 õhtu. Hinnad 25—90 mrk.

„APOLLO“.

Narwa m. 13, kõnetr. 19-67.

18-st okt. pilt, Punase Wenemaa ajaloo. Algu päralise lawastusega, põnewa sisuga. Pilti waadatakse suure huwitusega ja on huwitaw kõigile!

„Punane leek.“

Draama 8-as jaos. Oudne õõ. Pime ja werine. Ümberingi punased leekide maad. Süüdlaste ja ilmsüütute weri woolab. Pildis on juutide rüüstamine 1898 a. Trotski ekraanil!

Peale eeskawa: „Fatti uues komöödia“.

Komöödia 2 jaos.

Pilte saadab esimese klassi kwartett h-ra Willy Wilishi juhatusel. Algus 18. skp. kell 4

22. skp. kell 1 p. Hinnad 25—90 mrk.

Tartu Maak. Pol. 1 jst. ülem kuulutab, et 27. okt. j. a. kell 10 homm. müükakse Wija wallamaja juures

enampakkumise teel

1921 a. tulumaksu tasuks Jaan Siffa pärali olemab 1 hõõwlipint, 2 hõõwelt ja 2 saagi, mis kokku 1750 marga peale hinnatud. nr. 2386—87.

Tartu Maakonna Politsei 1 jaostonna ülem Haugos. 9033

Kuulutus.

Annan teada, et 27. oktoobril j. a. kell 10 homm. saab Wiljandi Maakonna Politsei linna jaostonna kantseleis Dru tän. nr. 6, enampakkumise teel kohemastetawa raha eest ära müüdüd riigi heaks konfiskeeritud tembeldamata toobid, karnitsjad, üks laua taal j. m., asju wõib näha otsjonipäewal Wiljandi linna pol. jst. kantseleis.

Wiljandis, 9. okt. 1922 a. nr. 9385.

Wiljandi Maakonna Politsei linna jst. ülem
Tamm.

Asjaajaja (alfiri).

Kuulutus.

1. novembril j. a. kell 12 päewal saab Pärnu Maakonna Politsei linna jst. kantseleis enampakkumise teel ära müüdüd

Pitt'alt konfisk. 4 wana jahipüski, 16 1/2 u. musta püskirohtu, 1 wana rewolwer ja 99 mitmesugust rewolvri padrunit.

Asjad on hinnatud 1855 m. peale ja on näha otsjoni päewal.

Pärnu Maak. Pol. l. jst. ülem.

Otsjon.

Tallinna linna politsei 3. jaostonna ülem kuulutab, et

28. oktoobril 1922 a.

kell 10 hommikul Wolgu tänav nr. 4 müükakse enampakkumisel Artur Drg'i uutuwarandus: riidekapp, wäike männipuust laud, seinapilt ja jõõgikapp. Hinnatud 700 m. peale 1921 a. tulumaksu kattes.

Otsjon algab hinnatud hinnast. Müüdüawat warandust wõib näha otsjoni päewal enne müümitst.

Tallinnas, 19. oktoobril 1922 a.

9296

Jaostonna Ülema eest Zimmermann.

KUULUTUS.

Tartu Maakonna Politsei 3 jaoskonna ülem ihvõil kohtup. seaduse § 1030 põhjal kuulutab sellega, et **28. oktoobril 1922 a. kell 11 homm.,** jaob Bangodi wallas Mainu talu maa peal Hendrik ja Marie Paatal'ide päralt olevad palkidest ehitatud elumaja ja laut mahaldõhtumiseks ja äravedamiseks enampkumise teel otsekohe wõljamattjetawa raha eest ära müübud.

Himetatud hooned on hinnatud 7895 marga peale ja on müüaile määratud Marie Urmi wõla tajuts, 3421 marga suuruses.

Ülestirjutatud warandus on seal sama oksjoni päewal näha. Eimas, 14. oktoobril 1922 a. nr. 3443.

Tartu Maakonna Politsei 3 jaoskonna ülem Sarap. 10137

Tartu maakonna politsei I. jsk. ülem kuulutab, et 2. now. s. a. kell 10 e. l. saab Tartus Jänese tän. nr. 4 Johannes Malein'i päralt olew majakraam

enampakkumisel

ära müüdüd, mis hinnatud 1140 mrk. peale, tema wõlgnewate tulu-, puhtakasu- ja teiste maksude tasuks.

Tartus, 23. X. 1922 a.

Nr. 4707, 6841, 7323.

Tartu maakonna politsei I. jsk
ülem Haugas.

ÕMBLUSMASINAD

SINGER.

Ladus alati kõige suurem wäljawalik igat seltsi perekonna käsitöö ja tööstuse jaoks õmblusmasinaid. Alati ladus saadawa tagawaraosad, nõelad ja masinaõli tuntud headuses

Masinate müük ka järelmaksu peale.

Wiimane uudis.

Õmblusmasinad sisseehitatud elektri mootoriga.

Elektrimootorid külgepandawad igale masinale.

Elektri wentillatorid õhupuhastamiseks.

Tegewust wõib näha meie magasinides.

Palume lahkesti waatama tulla.

Oma masinate paranduse töötoad, kus kõiki süsteemi masinate parandusi tehakse korralikult, ruttu ja odawalt.

SINGER SEWING MACHINE CO.

Oma wabriku ladud: Tallinnas, Wiru t. 12. Tartus, Jaani t. 10. Narwas, Suur t. 7. Pärnus, Rütli t. 43.

Komissioonagendid teistes linnades ja üle maa. 847

Tartu Maakonna Politsei 1 jaoskonna ülem kuulutab sellega, et 31. oktoobril s. a. kell 10 homm. jaob Luunja wallamaja juures enampkumise teel ära müübud 1920 ja 1921 aasta puhtakumafju tajuts Eduard Martinsoni päralt olew

hobusega riisumise reha,

misfugune on 3000 marga peale hinnatud. nr. 9079—80.

Tartu Maakonna Politsei 1 jaoskonna ülem Haugas.

Shokolaadi ja kompwekitechas

K. DETERT & Ko.

Tallinnas, Suur Batarei tän. 12.

Shokolaadid kõrges headuses:

„Nelly“,

Milk shokolaad,

Pähkli shokolaad „Prima“,

Mignon,

„Croquettes“.

Monpansje „Kodumaa“.

Kaupmeestele kõige odavam ostukoht. 9489

Kaubandus ühisus „OSTA.“

Wiruäärawa puiestee 27.

Kõnetr 12—32, 18—51.

Soowitab omast ladust põllutöömasin. ja riistu:

Lokomobiilid. Rehepeksu-

masinad auru jõul. Rehe-

peksu masinad hob. jõul.

(Deutsche Werkst.) Sahad,

wedruäkked ja kultiwatorid. 11114

◆◆◆◆◆
A/s Rob. HOLST & K^o.

Import:
kolonialkaubad.

Export:
metsamaterjal.

Tallinn, Kuninga tän. nr. 1. Kõnetr. 7-54.

Ich drucke selbst
mit dem
Esragraph
Preislisten
Cirkulare
Reisevisen

Chemische Fabrik Rosenberg & Co Karlsruhe B

**Kõige parem ja odavam
PALJUSTAMISE APARAAT**
Hind 700 mrk.
Pealadu **W. HERZBERG & Ko**
TALLINN, Jaani tän. 9.

Insener
Fr. Kangro & Ko.

Tallinnas,
Kuninga tän nr. 6. Kõnetr. 684

Tartus,
Suurturg nr. 8. Kõnetr. 37

Osakonnad :

- a) Tehnika;
- b) Kaubandustööstus;
- d) Vahetalitus ja agentuur;
- e) Omnibusid.

G. SCHEEL & Ko.

TALLINNAS.
ASUTATUD 1884. A.

Toimetab kõiksugu pangaärilisi
:: transaktsioone. ::

6634

E. T. K. EESTI TARWITAJATE KESKÜHISUS

Tallinnas, Wiruwärawa puuest. nr. 15.

Uleriikline ühistegeliste ettevõtete suurkaubandusline keskoht.

Liikmeid 250 ühisust, 100.000 liikme ja üle 300.000 tarwitajaga.

Muretses ja müüs kaupe:

1917. a.	Rbl.	1.862.000.—
1918. a.	Emk.	4.269.000.—
1919. a.	"	38.418.000.—
1920. a.	"	210.971.000.—
1921. a.	"	885.000.000.—

Uusi liikmeid wõetakse vastu ja antakse nõu uute ühisuste asutamiseks.

6632